

דבר חודש בחודשו

בס"ד

עלון 109 – טבת 2 תשפב

עלון שומעי לקחו של מורנו הרב יואל שורץ שליט"א
ימי השובבי"ם, אמת מארץ תצמח צרות לעם ישראל - מאהבת ה'. התיקון שהיה על ידי השעבוד. פרשיות
האמונה מתקנות החטא. "אמת מארץ תצמח" - ממצאים ארכיאולוגיים מאמתים את מסורות התורה.
זכרון לראשונים – זכרונות מגדולי ישראל – רבי יחזקאל לוינשטיין - ג'

שישיבתם של ישראל גרמה להם לכל המעשים האלו תלמוד לומר
אשר ישבת בה לא תעשו".

ונראה לבאר את הדברים כך: כיון שהיה צריך שישראל יתקנו
את מצרים סובבה ההשגחה שהיהודים יגורו במקום הגרוע ביותר
ואכן עם ישראל תיקן את עצמו במצרים כשעמד בנסיון ונאמר
(במדבר שיר השירים רבה ד) "שרה ירדה למצרים וגדרה עצמה מן הערוה
יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערוה כדאי היתה גדרת הערוה עצמה
שבזכותה נגאלו ממצרים ובכות ד' דברים יצאו ממצרים שלא נמצא אחד
מהם פרוץ בערוה". וכיון שישראל גדרו עצמם מן הערוה והמצרים
לא הלכו בעקבותם אז הם הוסיפו לחטוא ביתר שאת וכעין האמור
(פסחים מח, ב) שנה ופירש קשה מכולם וזאת משום שבכך הוא
רוצה להצדיק את מעשהו הרע.

התיקון שהיה על ידי השעבוד

השעבוד במצרים שהיה קשה ביותר זיכך את נשמות בני ישראל
וכיפר על פגם החטא, כאמור (ברכות ה, א) יסורים מכפרים כמו שהמלה
ממתק את הבשר. וזאת משום שהיסורים מהווים משקל נגד לחטא,
הוא נהנה מהעבירה ועתה הוא סובל יסורים ולכן הוא מזדכך וכמו
שיבאר בעל הרוקח את סיבת התענית שצריך להתענות בעל
התשובה שהיא כנגד הנאת החטא ועוד טעם בעל יסורים הוא
בטבעו נכנע וכעין הכתוב (משלי יח, כג) "תִּהְיֶינָה יָסוּרִים יָדָךְ וְעֵשֶׂר
יָעֲנֶה עֲזוֹת", התשובה היא כניעה לפני ה' על מה שעשה ולכן
היסורים הם חלק מהתשובה. השעבוד הקשה זיכך את בני ישראל
והם התעלו על ידי היסורים. ומשום כך שבט לוי שהבינו מיד
בתחילה שמה שפרעה יצא לעשות עבודה וקרא לכל בני ישראל
שיבואו עמו אין זה אלא במטרה לשעבד את היהודים לאחר מכן
ולכן הם לא יצאו ולכן גם לא נשתעבדו וכיון שלא נשתעבדו לא זכו
לחלק בארץ ישראל (מדרש מובא תורה שלמה שמות א' הערה צט).

השעבוד והעבודה הקשה לא רק שמתקנים את החטא אלא גם
מונעים אותו שנאמר (אבות ב, ב) "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ
שיגיעת שניהם משכחת עוון", עוד נאמר (כתובות נט, ב) הבטלה מביאה
לידי שעמום ולידי הטא בנוסף לתיקון של השעבוד היה להם גם תיקון
של לימוד תורה וכאמור מדרש (תהלים קיט, צב) "לֹאֲלֵי תוֹרַתְךָ שִׁעֲשִׂי אֶזְרוֹ
אֲבֹדְתִי בְּעֵינָי". אמרו ישראל אילולא תורתך שהיתה עמי והיא שעשועי
אז אבדתי בעוניי וכן משה אמר (תהלים צד, יט) "בְּרַב שִׁעֲשִׂי קִרְבִּי
תִּתְחַוֶּינִי וְשִׁעֲשִׂנִי נַפְשִׁי" וכן פרעה אמר (שמות ה, ט) "תִּתְכַבֵּד הַעֲבָדָה
עַל הָאֲנָשִׁים וְיַעֲשִׂוּ בָהּ וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שִׁקְרִי", ספרים היו להם
והיו משתעשעים בהם משבת לשבת לכך נאמר (תהלים קיט, צב) "לֹאֲלֵי
תוֹרַתְךָ שִׁעֲשִׂי אֶזְרוֹ אֲבֹדְתִי בְּעֵינָי". למדנו מהמדרש האמור שהיה
להם כבר חלק מהתורה ולמדו בו במצרים ונאמר בזוהר (מובא
בתורה שלמה שמות א' הערה קנד') "כגוונא דא אמרו מארי
מתניתין וימררו את חייהם בעבודה קשה בקושיא בחומר בקל
וחומר ובלבנים בליבון הלכתא וכל עבודתם בשדה דא ברייתא את
כל עבודתם וגו' דא משנה".

לימוד התורה מכפר כאמור (ויק"ר כה) אם היה רגיל החוטא
ללמוד פרק אחד ילמד שניים ובזה יתכפר לו וככתוב (משלי טו, ו)
"בְּהִסָּד וְאִמְתָּ יִכְפֵּר עֵוֹן וּבִירְאָתָהּ ה' סוּר מִרָע" - אמת היא התורה.
לימוד התורה גם מונע את האדם מהחטא אף מציל מעריות, כמו
שכתב הרמב"ם (סוף הלכות איסורי'ב) "גדולה מכל זאת אמרו ופנה
עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת
עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה ובחכמה הוא אומר
"אִילַת אֲהָבִים וְיַעֲלֶת הֵן דְּדִיָּה יְרוּךְ בְּכָל עֵת בְּאַהֲבַתָּהּ תִּשְׁגָּה
תְּמִיד".

דבר המערכת

ברוך ה' שזכינו שרבינו חזר לביתו, אנא בקשו רחמים
לרפואתו השלימה בקרוב של רבינו יואל בן לאה והרבנית
שולמית בת בלה בתושח"י אשר זקוק לרחמי שמים
מרובים והן א-ל-כביר לא ימאס תפילת רבים.

המערכת

שמענו מרבינו דברים על המצב. שכעת בתקופה האחרונה חלו
המונים בוירוס של שפעת, בסדר גודל שלא ידוע כמותו, שאולי
הדבר רמז משמים לעורר על ענין החיסונים של הקורונה בפרט
והחיסונים בכלל, שהקב"ה נתן טובה של רפואה, ולא רק שמכירים
בטובה אלא גם שמתייחסים אליה כרעה, בטיעונים שטותיים
ובלתי הגיוניים, ולא עוד אלא עושים צעדים חמורים נגד
החיסונים. ולכן מעוררים אותנו משמים כיצד אלפים שלא לקחו
חסון נגד שפעת חולים כל כך.
יתן ה' שישלח רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל, ונזכה להכיר
בחסדי ה' ולהודות לו כראוי על טובותיו.

נושאים:

ימי השובבי"ם, אמת מארץ תצמח - ממצאים ארכיאולוגיים
מאמתים את מסורת התורה.

פרשיות השובבי"ם

"שׁוּבוּ בְּנֵים שׁוֹבְבִים אֲרָפָה מִשׁוֹבְבֵיכֶם הֲנִנּוּ אֲנִינוּ לָךְ כִּי אָתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ" (ירמיה ג, כב) יש נוהגים לצום בכל יום חמישי בפרשיות
השובבים ולומר סליחות מיוחדות לשבועות אלו ובשנה מעוברת
מוסיפים לעשות כן גם בפרשיות ת"ת ותרומה וצוה ויש
שמוסיפים אף ויקהל פקודי". (על פי באר היטב ס' תרפ"ה ס"ק ב)

פרשיות השובבי"ם הם ימי תיקון ותשובה, המילה שובבים היא
מלשון חוטאים, אבל זה גם סמל לתיקון, כיון שעיקר מעלת
התשובה היא התיקון במקום החטא, כמו שנאמר (יומא פו, ב)
"היכי דמי בעל תשובה מחווי רב יהודה באותה אשה באותו פרק
באותו מקום". כלומר, התשובה במקום הנסיון היא תשובה גדולה
יותר. שעבוד מצרים היה תיקון לניצוצות קרי של אדם הראשון לכן
הם ימי תיקון לחטא היסוד כמו שבמצרים היה תיקון לזה. ולכן
מתחילים בזה מפרשת שמות עד פרשת משפטים שכתוב בה (שמות
כא ב) "כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעַת יֵצֵא לְחֻפְשֵׁי הָעָם" (באר
היטב הנ"ל).

וכיון שזה תיקון לחטאי היסוד היה ראוי שהצום יהיה ביום ששי
שהוא כנגד מידת היסוד אך מפני כבוד השבת הקדימוהו ליום
חמישי (ליקוטי מהרי"ח). סיבת התיקון שהיה דווקא במצרים הוא
משום שתי סיבות א. מצרים, ב. השעבוד הקשה. התיקון שהיה
דווקא במצרים, שהיו פרוצים בעריות וככתוב (ויקרא יח, ג) "כִּמְעֵשֶׂה
אֲרִיץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁכְּתֶם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכִמְעֵשֶׂה אֲרִיץ בְּנֶעֱן אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְכִיא אֶתְכֶם שָׁפָה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְהַקְתִּיהֶם לֹא תִלְכוּ...". ופירש רש"י שם:
"מגיד שמעשיהם של מצרים מקולקלין היו משאר עובדי גילולים"
ומקור דבריו מהתורה כהנים שם: "מנין שלא היתה אומה באומות
שהתעיבו מעשיהם יותר מן המצרים תלמוד לומר כמעשה ארץ
מצרים לא תעשו מנין לדור אחרון של המצריים לפני גאולת ישראל
משם שהתעיבו מעשיהם יותר מכולם, תלמוד לומר כמעשה ארץ
מצרים לא תעשו ומנין למקום שישבו בו ישראל שהתעיבו מעשיהם
יותר מכולם תלמוד לומר אשר ישבתם בה לא תעשו ומניין

הַפְּיִים אֲדָפְיִים כְּדָם". דוגמא נוספת, הגמרא גיטין (ו, א) למדה שבבל מצויה לצפונה של ארץ ישראל מהכתוב (ירמיה א' יד) "וַיֵּאמֶר יְהוָה אֵלַי מִצְפּוֹן תִּפְתַּח הַרְעֵהָ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל הָאָרֶץ". רבותינו הוכיחו את המציאות מן התורה כיון שכאמור התורה היא מקור הבריאה והיא משמשת הוכחה לה ולא להיפך. ואם כן יש לשאול מדוע להשתמש באימות לתורה, וכי בן המתרפק על הוריו יחפש הוכחות שאכן הוריו הם שילדו אותו? כמו כן עם ישראל שאמון על ברכי התורה והיא נשמת אפו וכי זקוק הוא להוכחות לאמיתותה?

התשובה לשאלות נוקבות אלו היא, מכיון שבעוונותינו הרבים חלקים מעם ישראל חונך במסגרות המרוחקות ממסורת ישראל בהם שוררים הליכי חשיבה של שונאי ישראל שהשתדלו בכל כוחם להמעיט את ערכו של עם ישראל, ומשום כך ניסו למעט גם בערכה של תורת ישראל, כתביהם והרצאותיהם השפיעו גם על היהודים שהיו שומעי לקחם וחונכו באוירה זו. על כן יש לנכון לפנות אל אנשים אלו בשפה המובנת להם, שהיא שפת המדעים הכלליים, ובמיוחד מקצוע הארכיאולוגיה אשר גילה וממשיך כל העת לגלות כי "משה אמת ותורתו אמת והם בדאים".

כבר לימדנו הגה"צ ר' שמשון רפאל הירש זצ"ל שיש להשתמש לחיזוק האמת באותם הכלים שמשמשים אלו הרוצים להכחיש את האמת ככתוב (שמואל ב' כ"ג כא) "וְהוּא הִבֵּה אֶת אֵישׁ מִצְרַיִם אֲשֶׁר [אֵישׁ] מִרְאָה וְכִיד הַמִּצְרַיִם הִנִּיתִי וַיִּרְדּוּ אֵלָיו בְּשֶׁבֶט וַיִּגְדֹּל אֶת הַהֲנִית מִיַּד הַמִּצְרַיִם וַיְהַרְגֵהוּ בַּהֲנִיתוֹ", הנסיון המצטבר אף הוא לימד כי דרכים אלו בכוחם להשפיע לטובה על אותם האנשים שלא זכו לחינוך יהודי אמיתי אם בארצות הנכר שהחינוך שם היה חינוך המושפע מהגויים, ובמיוחד החינוך ברוסיה הקומוניסטית ושאר גרורותיה שהיו את מבצר הכפירה בעולם נגד ה' יתברך ותורתו, וכן בבתי הספר בארץ שהושפעו מהאוירה המורעלת שהפיצו הגרמנים שונאי ישראל דרך דברי הבלע והכזב שכינו אותם בשם "ביקורת המקרא" רח"ל.

מלבד זאת, בנוסף למה שמשמשים הממצאים הארכיאולוגיים, כאימות לדברי מסורת היהדות, הם יכולים גם לסייע ללימוד תורה, משום שהם מפרשים לנו כמה וכמה דברים במקרא ובתלמוד שהיו חתומים בפנינו מפני חסרון ידיעת הרקע או ידיעת הפרטים ועקב כך יכולים ידיעות אלו להיות גם אמצעי לידיעת חלקים מסויימים בתורה.

עוד על הצורך או הרשות להשתמש באימות חיזוני לדברי תורה

ב. ההתייחסות התורנית לארכיאולוגיה. **ג.** הארכיאולוגיה בארצות המקרא לעומת הארכיאולוגיה בארצות אחרות.

א. היבט תורני על אימות חיזוני. "אין שבחה של מטרונה בשעה שהיא מתקלסת בקרובותיה אלא בשעה שהיא מתקלסת מצרותיה". (דברים רבה פ"ג ו) "ביקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמוע" (ברכות יב, ב) כבר הבאנו, כי ההשתמשות באימות חיזוני לדברי תורה יש בה משום עלבון לתורה משום שהתורה אינה צריכה אימות ואדרבה היא משמשת לאימות הדברים בעולם. גם הגה"צ ר' שלום שברון זצ"ל האריך בהקדמתו לספר דעת תורה (על שו"ע אור"ח) בדוגמאות שונות כיצד השתמשו חז"ל בדברי הכתובים להוכחת עובדות החיים. אולם למרות האמור שהתורה היא האימות למציאות ואין צורך באימות המציאות לתורה, מכל מקום מציאו שיש להשתמש גם באימות חיזוני חיזוק לדבר, חז"ל רצו להתקין שאמרו בכל יום בקריאת שמע את פרשת בלק ומפני טורח הציבור לא התקינו זאת, חשיבותה של פרשת בלק היא בכך שבלעם מחזק בדבריו את מעלת עם ישראל (במדבר כ"ד ט"ו) "כִּרְעֵ שֶׁבֶט פְּאָרֵי וַיִּקְלְבֵיאוּ מִי יִקְיִמֵנוּ מִבְּרִיךְ בְּרוּךְ וְאִתְּרִיךְ אֲרוּרִי".

ושני טעמים עיקריים לדבר

האחד. אם האוייבים שרוצים להמעיט בשבח האומה והתורה משבחים אותה הרי זו הוכחה ניצחת לאמיתות הדבר כמו שאמרו

במיוחד עמל התורה מרומם את האדם מאד כמו שכתב החזון איש (אגרות א, א) "...להרגיל הלומדים בעמלות התורה אשר אך העמל הוא העבודה המעולה ואשר עליה כיוונו חז"ל בהפלטת תורה על לומדיה והמהפך גשם לרוח והגוף לנפש והנכנס לרמ"ח איברים של אדם לזככם ולעדנם לקיום חיי תורה".

פרשיות האמונה מתקנות החטא

מו"ר הגה"צ ר' יחזקאל לוונשטיין נהג בשבועות שהיו קוראים את פרשיות השובבי"ם לומר שיחות רבות על האמונה שיש ללמוד מיציאת מצרים, האמונה היא שורש עבודתו הרוחנית של האדם כאמור (מכות כד, א) "בא חבקוק והעמידן על אחת (חבקוק ב, ד) הַיְהִי עֲפָלָה לֹא יִשְׁרָה נִפְשׁוֹ בּוֹ וְצַדִּיק בְּאִמּוּנָתוֹ יִהְיֶה" יסוד כל קיום המצוות תלוי בחוזק האמונה של האדם ואמונה מונעת כשלון החטא, במיוחד בענין עריות, וכמו שאמר אברהם אבינו לאבימלך מלך פלשתים (בראשית כ, יא) "וַיֵּאמֶר אֲבִרְהָם בִּי אֲמַרְתִּי רַק אֵינִי יְרֵאתָ לְלֵהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה וְהִרְגֵנִי עַל דְּבַר אִשְׁתִּי". גם אשת פוטיפר אמרה ליוסף שסירב לחטוא ואמר וחטאתי לאלוקים היא סברה שהוא מאמין כמוהו באלילים וייעצה לו לכסות את האליל.. ולכן אמרו רבותינו שהחוטא חושב בלבו שהקב"ה מעלים עיניו ממנו ואילו היתה אמונתו מבוססת בלבו כראוי לא היה חוטא ולכן נאמר (שבת ק"ח, ב) "כל השומר שבת כהלכתה אפילו עבד עבודה זרה כדורו של אנוש (שהם היו הראשונים שהחזירו את האלילים לעולם) מוזהלים לו" משום שעל ידי שמירת שבת כהלכתה הוא מחזק בלבו את האמונה וזה מביאו לתשובה. לפיכך פרשיות שובבים שהם פרשיות חיזוק האמונה על ידי התבוננות בניסי ה' והתגלות השכינה ביציאת מצרים ובהר סיני הם יסוד היהדות, הם מתקנים את חטא היסוד עד הפגם של אדם הראשון, שהיות והוא היה יסוד האנושות מה שהוא פגם בימיו השאיר רושם לדורות ובשעבוד מצרים זה כאמור נתקן על ידי העמידה בניסיון בעריות ביסורים בעמל התורה ובחיזוק האמונה.

"אמת מארץ תצמח" - ממצאים ארכיאולוגיים מאמתים את מסורות התורה (א)

לפני כשלושים שנה הוציא רבינו חיבור חשוב בשם "אמת מארץ תצמח", בענין הממצאים הארכיאולוגיים שהתגלו בתקופות האחרונות, המסייעות לאמת את המסורת שבידינו. נביא מספר ענינים מרכזיים ויסודיים.

הקדמה:

הצורך בממצאים ארכיאולוגיים כאימות למסורת התורה לשם מה

התגליות והממצאים הארכיאולוגיים שהתגלו בעידן האחרון מסייעים לנו לאמת את המסורות שבידינו, הן המסורות הכתובות בתנ"ך והן אלו שנמסרו לנו בתורה שבעל פה.

לכאורה, אימות מסורת התורה על ידי ממצאי הארכיאולוגיה לאמיתו של דבר מהווה עלבון קשה, וכי את דבר האלוקים צריכים לאמת? וכי "ארכיאולוגיה ועוד לקרא"? והרי זה בכלל הכתוב (משלי ל' כא, כג) "תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא תִכַּל שָׂאתָ. תַּחַת שְׁנֵאוֹהָ בִּי תִכְעַל וְשִׁפְחָה בִּי תִירֵשׁ זִבְרָתָהּ", המדע יכול במקרה הטוב לשמש כרקחות וטבחות לתורה אך לא להשתמש בו כמאמת חלילה את התורה, אדרבה התורה היא שמבררת לנו את המציאות, משום שכל הבריאה נבראה על פי התורה כמו שאמרו רבותינו (ב"ר פרשה א') שהקב"ה ברא את העולם על פי התורה כאדריכל הבונה בית על פי תרשים שהוכן לכך, וישנן דוגמאות רבות בדברי חז"ל שהוכיחו את המציאות מהתורה. ונביא כמה מהן, **א.** הגמרא שבת (קח) רוצה להוכיח שגדר דם בהלכה הוא בהיותו אדום, למדה מנין שדם הוא אדום, שנאמר (מלכים ב, ג) "וַיִּשְׁפְּימוּ בְּבִקְרֹ וְהִשְׁמִשׁ זָרְחָה עַל הַפְּיִים וַיִּרְאוּ מוֹאָב מִנְגַד אֶת

סיבות להתגלות מדע הארכיאולוגיה בימינו דווקא

"אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" (תהלים פה, יב). "ביום טובה היה כטוב ובוים רעה ראה גם את זה לעפות זה עשה הא-להים על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאומה" (קהלת ז, יד). הארכיאולוגיה כמדע התפתחה דווקא בבתקופה האחרונה. ונראה כי זה נועד על ידי ההשגחה להוות משקל נגדי מול תורות הכוזב שהפיצו בני עמלק המודרני שהם הגרמנים. הגרמנים העמלקים התאמצו לפגוע בעמנו בצורות שונות, בתחילה בהמעטת ערכנו וערך תורתנו, ולאחר מכן גם בצורה גופנית כפי שעשו לנו בשואה הנוראה. כדבר הזה עשו שונאינו שבכל התקופות והדורות שהתאמצו לפגוע בנו אם בגופנו אם ברוחנו כפי שהרחיב בזה הרמב"ם באגרת השמד. חז"ל (מדרש רבה וישלח) פירש את המאבק שבין שרו של עשו לבין יעקב אבינו שבאלו שני הדרכים נאבק עמו: "הד אמר כארכי ליסטים נדמה לו", היינו שהשתדל לפגוע בו פיזית, "והד אמר כתלמיד הכם נדמה לו", היינו, שניסה לפגוע בו רוחנית. עשו ונכדו עמלק הם הלוחמים הקשים בעם ישראל, וכיון שבתקופה האחרונה השפיעו הרבה בעולם דברי עמלק בשיטת ביקורת המקרא שהמציאו, נתן הקב"ה בלבות הבריות את החכמה לחפש במעמקי האדמה ולגלות את השרידים המצויים שם כדי שיאמתו את התנ"ך ככתוב "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" (תהלים פה, יב). שכך היא דרכו של הקב"ה להעמיד זה מול זה, כנגד כוח המשכנע של הכפירה העמיד הקדוש ברוך הוא עדויות מאמתות וזאת כדי שהבחירה החופשית תהיה שקולה. וכך ההנהגה השמימית בכל דור ודור, כמו שביארו הגר"א ור' צדוק הכהן מלובלין שהטעם שהנבואה פסקה מישראל בתחילת בית השני, משום שאנשי כנסת הגדולה ביטלו את יצר העבודה זרה מישראל ולכן גם בטלה הנבואה כדי שהאזון ישמר וכך תוכל הבחירה החפשית של האנושות לפעול בצורה שקולה. (ראיה לדבר היא העובדה שרק בתקופה האחרונה עלה בידי החוקרים לפענח את כתב החרטומים וכתב היתדות על ידי החוקר שמפוליון, ולוח רוזטה שהיה כתוב בכמה כתבים וביניהם כתב החרטומים וכן פענוח כתב בהיסטון שנחקק על צוק סלע שאיפשר לפענח את כתב היתדות האשורי והבבלי, כל אלו נמצאו רק בתקופה האחרונה).

סיבה נוספת. בדורות הקודמים חפשו בעיקר אוצרות כסף וזהב, ושאר הממצאים האחרים לא ענינו אותם, מפני שאז לא ידעו להעריך את העדויות המלמדות של השרידים, מסתבר שלכן סובבה ההשגחה העליונה שלא חיטטו הרבה בתילים העתיקים כדי שישארו שלמים עד התקופה בה השכילו בני אדם לחקור את אותם העתיקות. חז"ל במסכת ע"ז (מ, א) אמרו על דבר הדומה לזה: "ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים". ואכן בתחילת חפירות הארכיאולוגיה חפשו החופרים אוצרות כסף וזהב על ידי כך נהרסו הרבה ממצאים, רק בתקופה האחרונה הבינו החוקרים כי כל אבן וכל מבנה מלמד הרבה ולמדו כיצד לשמר כל פרט.

ממצאי הארכיאולוגיה בימינו – כלי השגחי להפרכת טענות הכוזב נגד היהדות

מסקנת הדברים: כפי שביארנו, הארכיאולוגיה בימינו משמשת ככלי בידי ההשגחה לסייע למאמינים להפריך את טיעוני הכוזב של הכופרים המכחישים את כל העבר ההיסטורי של מסורת היהדות. הכופרים היו רגילים מאז ומתמיד להשתמש בהכחשת העבר של עם ישראל, אחת הדוגמאות הממחישות את השימוש בהכחשה היה היווני אפיון שהכחיש את מסורת היהדות, הוא אפילו הכחיש את קיומו של עם ישראל כבר בתקופה הקדומה ליוונים, אף שהוא חי בתקופה סמוכה למאורעות שאירעו באותה עת.

ומוזרה בעינינו השתדלותו של יוסף בן מתתיהו שנאלץ להביא הוכחות לקיומו של עם ישראל בעבר לפני היוונים מתוך ציטוטים מספרי יוונים קודמים שהזכירו את היהודים בדבריהם, דבר

חז"ל הנ"ל ששבחה של המטרוניתא הוא כשהיא משתבחת בצרותיה.

והשני. אימות חיצוני מחדד בדרך כלל את הדברים יותר מאשר אימות פנימי וכמו שהתבאר בזוהר על דברי הכתוב (קהלת ב, יג) "ויראיתני אָנִי שָׁיֵשׁ יִתְרוֹן לְהַכְמוֹהַ מִן הַסְּכָלוֹת כִּי־תִרְוֶן הָאֹר מִן הַהֶשְׁדָּה", האור נבחן וזוכה להערכה הראויה רק הודות לחושך. ויתכן שמשום כך אמרו רבותינו (פרק קמא דברכות) שיש להזכיר בברכות קריאת שמע ביום את מידת הלילה ובלילה את מידת היום כיון שהניגוד מחדד את ניגודו, וכך פירש הזוהר שהחכמים חייבים הכרת תודה לטפשים שרק הודות להם מתגלה מעלת החכמה. כעין זה היא גם העדות החיצונה הבאה מכאלה שמתנגדים לתורה שהיא מאמתת ביתר חדות את הדבר, כך גם ממצאי הארכיאולוגיה המתגלים על ידי אותם שהם אינם מכירים בסמכותה של התורה ומוכיחים את אמיתותה הרי הם מבליטים ביתר בהירות את האמת. בספר "יציאת מצרים ומתן תורה", גם נכתב על החשיבות של ההשתמשות בארכיאולוגיה במילים אלו "לא מובנת סלידתם של חוגים שונים מפני כל חיתוט בעבר באמצעות גילויים ארכיאולוגיים, ההיפך הוא הנכון, כל המחשה על ידי שרידים ממשיים מפארת את העבר ומגבירה את האמונה באמיתות הדברים, בניגוד לכל המיתוסים ללא יוצא מן הכלל הרי בנוגע לעבר שלנו מאמתים הגילויים את הדברים שהוזכרו בספרי הנבואה, האבות, שלמה המלך ואחרים אינם עוד דמויות אגדתיות גם לגבי מי שלא חונך על דרכי האמונה, אצל שום עם לא מאמתים הגילויים הארכיאולוגיים את האגדות המפארות שלהם כי מלכתחילה היו אלה דמויות אגדתיות או ספרותיות ותו לא, לא כן העבר שלנו".

יש להוסיף, שלאור האמור מובנת ההסתייגות של אותם חוגים מאימות התורה על ידי הארכיאולוגיה, ולא מפני חשש שמא יטעו הארכיאולוגים ויפרשו את הממצאים שלא כהלכה וימצאו כאילו חלילה ישנם דברים הסותרים את המסורת היהודית. אלא כפי שנתבאר שיש בזה משום עלבון לתורה כאילו היא חלילה זקוקה לאימות. אמנם, כבר ביארנו כי יש בזה צורך גדול בגלל הנסיבות המיוחדות של התקופות האחרונות שרבו מכחישי האמת על ידי המצאה זדונית של מחקר מזוייף הקרוי בשם ביקורת המקרא, והארכיאולוגיה היא שטופחת על פני ממצאי הכוזבים האלו. כמובא בספר "מבוא לתורה שבכתב ושבעל פה", שכשהמלומדים הגרמניים התאמצו להכחיש את התורה בתחילה השפיעו דבריהם מאד על מלומדים רבים וביניהם היה החכם פרופ' הומל (מזרחן ידוע פרופסור לשפות שמיות באוניברסיטת מינכן - בן דורו של וילהאוזן, המחבר של הספר המפורסם ביותר על ביקורת המקרא, - בתחילה היה ספרו לספר יסוד למבקרי המקרא עד שהופרך כולו על ידי מחקרים המתקדמים יותר) בתחילה נמנה הומל על חסידיו של וילהאוזן, ולבסוף הודה על האווילות שבשיטה זו.

חלק גדול לסיבת שינוי דעתו היו התגליות הארכיאולוגיות, והוא כתב על שיטת ביקורת המקרא את הדברים דלהלן: "האמת סופה להתקיים - בחקקי הזכרונות בשפה ברורה מאד ידברו, וכבר אזני שומעת את צילצול כנף התור הבא לפנות מן הדרך את כל המוקשים אשר יקשה השיטה הנקראת "ביקורת החומש", כאשר כולה מלאה שיבושים סרי טעם, שהגיע זמנם להפטר מן העולם ואין לנו עוד אלא לשוב אל סדר היום המסודר ובא, וכבר תשמע אזני את קול המון רוחות האביב הראשונים הסוערים על השדמות הקפואות של ביקורת המקרא זה כמה. הוא גם מציע לתלמידיו שיתמסרו לארכיאולוגיה אשר מגלה מעט אמת היסטורית ו"לעזוב את הפילפולים הריקים של ביקורת המקרא".

המקום שמסר עולמו לשומרים, הקב"ה סיבב שהדברים יתגלו דווקא בזמן שרבו דעות הפוקרים האוחזים בתאוריות הכזב של ביקורת המקרא.

שנים רבות עמדו ערים חרות בבבל ובמקומות נוספים, ואיש לא התעניין בהם, וכך הם נשארו בשלימות עד גילויים במאתיים השנים האחרונות. גם המפתחות להבנת הכתבים העתיקים לא נתגלו רק בשנים אלו בהשגחה מיוחדת.

זכרון לראשונים - רבי יחזקאל לוינשטיין - ג'

צדיק גוזר

נציין כאן מספר עובדות שפעל המשגיח בתפילותיו: אחד מתלמידי המשגיח שהיה נשוי שנים רבות ולא היו לו בנים בא לפני המשגיח וביקש ממנו שיתפלל עבורו, המשגיח הבטיח לו כי כעבור שנה תלד אשתו וכך היה. שוב בא אליו גיסו של אותו תלמיד וביקש גם הוא שהמשגיח יתפלל עליו, ענה לו המשגיח: לראשון היו זכויות רבות כיון שהיה שותף בהצלת הישיבה מאירופה לשנחאי, אך כיצד אפשר לי להבטיח לך? אמר לו אותו אדם אף על פי כן, אמר לו המשגיח אנסה. ואכן זכה גם אותו אדם לזוג תאומים שנולדו לו אחר ארבעה עשר שנות נישואין.

מקרה אחר שהייתי עד לו, אשת אחד התלמידים שלמד בישיבת פוניבז' בהיותה בחודשים הראשונים להריון קבלה שטף דם רציני היא הובהלה לבית החולים ושם קבעו הרופאים כי אין תקנה אלא להוציא את העובר. הבעל ביקש שימתינו כל זמן שאין סכנה לאשה הרופאים נענו והוא שלח שליח אל המשגיח שיתפלל עבורו, עברו מספר ימים והרופאים בבית החולים שינו את דעתם והחליטו להשאיר את העובר חי. אכן הוא התפתח ונולד ילד בריא, אולם בלידה נודע דבר מעניין: חבל הטבור שבו הילד מחובר אל אמו ניתק מאמו בעת השטף דם ואחרי כן הוא חזר והתחבר לגוף האם, אלא שהחיבור לא היה מושלם והדבר גרם בעת הלידה קצת בעיות לאם אבל מלבד זה הכל היה כשור. הדבר מלמד עד כמה הועילה תפילת המשגיח! בתקופת ההריון נסע אבי הילד אל המשגיח שקיבל אותו בשמחה ואמר לו בקרוב יהיה לך ילד ואכן כפי שסיפרנו לעיל הדבר היה בבחינת נס, שעבד ה' תפילתו נשמעת, ההסבר על כך יתכן על לפי מה שכתוב בספר חובות הלבבות שמי שחי כל ימיו באמונה שהכל מושגח מאתו יתברך יראה בלא עין, ישמע בלא אוזן, כך המשגיח זצ"ל היה חי בהרגשת השגחה פרטית על כל צעד ושעל לכן זכה לראיה של בחינת רוח הקודש.

לעילוי נשמת מייסדה בן תמרה ויצחק ת.נ.צ.ב.ה.

***

תרומות והקדשות: 052-7189446
s0527189446@gmail.com

***

ספרי רבנו על המדף:

"דבר חודש בחודשו" חלק א' ממספר 1 עד מספר 50 בכריכת ספר, 2. "דבר חודש בחודשו" חלק ב' ממספר 51 עד מספר 100 בכריכת ספר, 3. מהי חנוכה? ניתן להשיג את הספרים בחנות "יש כיסוי" [סריגת שוורץ], מלכי ישראל 1, ירושלים טל' 02-5383955.

***

הודעה חשובה לבעלי פלאפון מפוקח: ניתן להתקשר למערכת בדוא"ל או בפלאפון ולקבל העלוניס לפלאפון.***להערות והארות, ולקבלת העלון במייל ולתגובות: אש"ל - איגוד שומעי לקחו של רבינו: eeguds@gmail.com

שבעינינו מעורר גיחוך, אמנם לאור הכחשת השואה בימינו - כשעדיין חיים אנשים רבים שראו את השואה בעיניהם וישנם הוכחות אין ספור לקיום השואה ובכל זאת ישנם מלומדים רבים העוסקים בהכחשת השואה - אין זה פלא שבעבר היו כאלה שהכחישו דברים שכבר עברו עליהם מאות שנים. רבותינו אמרו (סנהדרין קה, ב) "השנאה מקלקלת את השורה" משום כך אין פלא שהשונאים עושים כל שבידם למחוק את גדולת השונאים בעיניהם. לכן בתקופה האחרונה שהשנאה לעם ישראל גברה באירופה השתדלו המלומדים הנוצרים להכחיש את גדולת עם ישראל על ידי המעטת ערך קדושת כתבי הקודש בהמצאת שיטת ביקורת המקרא.

כבר עמד על כך ד"ר אהרן ברט ז"ל בספרו 'דורנו מול שאלות הנצח' כל התיאוריות ש"אנשי מדע" החלו להעלות נבעו ממקור אחד רצון להמעיט בערך התורה ובערך עם הסגולה, אין ספק שכמה אנשי ביקורת טעו לפי תומם כפי שטועים גם חוקרים במחקרים אחרים, מכל מקום אין להתעלם מהעובדה שדווקא בארץ אשכנז טיפחו ופיתחו כל כך את השיטה הזאת! תענוג היה לגרמנים להנמיך את הרמה של כל מה ששייך ליהודים וליהדות, לא שכחנו את המכתב שפירסם הקיסר וילהלם אחרי הרצאתו של דליטש על בבל והתנ"ך, בו כתב לאחר הביקורת שנתעוררה על דליטש משום חוסר הדיוק של הדברים וביותר על הסילופים שהיו בדבריו "ודרך אגב אין רע שזה מקטין במקצת את הפרסטיז"ה של עם הסגולה". רוב התיאולוגים הנוצרים משתדלים למעט את דמות התנ"ך ולהרבות בכבודם של ספרי הברית החדשה, חבל מאד שגם יהודים וביניהם הרבה ממורי הדור הצעיר בארץ הלכו שולל אחרי תיאוריות התלויות באויר, ולא המשיכו את המסורת בת יותר משלושת אלפים שנה "תורה צוה לנו משה מורה קהלת יעקב" (דברים לג ד), היהדות המסורתית ידעה תמיד שאבותינו מסרו מדור לדור את התורה השלמה - את תורת האמת כמו שקיבל אותה דור המדבר, מקצתה תוך גילוי שכינה וברובה על ידי משה רבנו, וידוע ידענו שהוא אמת ותורתו אמת".

שנאת שונאי ישראל מעבירה אותם על דעתם להכחיש את התורה

השנאה כאמור מקלקלת את השורה משום כך הכחישו אותם שונאי ישראל כל דבר שניכרת בו מעלה לעם ישראל, כך שכל דבר שלא נמצאה לו הוכחה, הוא הוכחש, הוכחשו האבות, הוכחשה יציאת מצרים, הוכחשה הבית הראשון הוכחשה הצהרתו המפורסמת של כורש המובאת סוף מלכים וריש ספר עזרא עד שכמעט אי אפשר למצוא דבר הכתוב בתנ"ך שלא הוכחש ועל כן יש לראות בגילוי הארכיאולוגיה את האמצעי שהשגחה מסרה לידינו להשתמש בו לחיזוק האמונה שזה לעומת זה עשה אלוקים על כך כתב בספר הני"ל "והנה לאחרונה קם מדע חדש הוא הארכיאולוגיה אף שהוא אינו יכול להיות מדע מדוייק במדעי הטבע, וחלקו הגדול הוא השערה, מכל מקום נתרבו על ידו הוכחות מתוך ממצאים שהיו טמונים באדמה אלפי שנים שהם שופכים אור חדש על כל הכתוב בתנ"ך, מאמתים אותו ואף מסייעים להבנת דברים שנכתבו בצורה תמציתית, על הממצאים שהיו קבורים באדמה ומגלים את האמת יש לקרוא את דברי הכתוב "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף", כיון שאנו רואים בעליל כיצד האמת שהיתה קבורה זמן כה רב מבצבצת ועולה ודווקא בשעה שהדברים נחוצים לאזן את דעות הכופרים המתפרסמות בעולם, וזה מלמד על ההשגחה המיוחדת של הקדוש ברוך, וכאמור "ברוך המקום שמסר עולמו לשומרים".

והענין נפלא למתבונן, כיצד הדברים נתגלו דוקא בתקופתנו, הרי זה בכלל האמור בסוף הכתוב שם "ברוך